

Socialnämnden 2011-09-07

Översyn av säkerheten vid möten och besök i socialnämnden och dess utskott

Sammanfattning

Socialnämnden har begärt en översyn av säkerhetsrutiner vid besök till socialnämnden och dess utskott. I normala fall fungerar det inarbetade arbetssättet nöjaktigt men det saknas skriftliga riktlinjer och rutiner för ett säkrare mottagande av tidsbokade besök och spontana besök.

Möjligheterna att ordna tillfredsställande skydd och säkerhet vid sammanträden påverkas av lagar och regelverk. Exempelvis ger rätten till företräde inför nämnd begränsade möjligheter att förhindra besök av personer som har legala skäl att närvara vid nämndens eller utskottens sammanträden.

Socialnämnden kan med hjälp av nya rutiner förbättra säkerheten vid framför allt utskottens sammanträden. Genom omsorgsfull planering med tydliga direktiv till besökare kan spontana och oplanerade besök till socialnämnd och utskott begränsas.

Socialchefen har för avsikt att planera för en utbildning i säkerhet och skydd för förtroendevalda och tjänstemän.

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att anta riktlinjer daterade 2011-08-29 för besök till socialnämnden och dess utskott.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lisbeth Sämå', written over a horizontal line.

Lisbeth Sämå
Socialchef

Bakgrund

Socialnämnden har begärt en översyn av säkerhetsrutiner vid besök till socialnämnden och dess utskott. Vid ett par av socialutskottets sammanträden där besökare haft företräde har det funnits anledning att ifrågasätta huruvida nuvarande arbetssätt uppfyller kraven på skydd och säkerhet för ledamöter, tjänstemän och besökare. Bland annat har spontana oanmälda besök givits företräde varför skälig tid för säkerhetsbedömning saknats.

Lagrum

Enligt 11 kap.9 § *Socialtjänstlagen (SoL)* har den person, som socialnämnden är skyldig att kommunicera utredningsmaterialet med, enligt 17 § *Förvaltningslagen (FL)*, rätt att få företräde inför nämnden, om det inte finns särskilda skäl som talar emot det. Vid företräde inför nämnden har den enskilde rätten att ha med sig ett ombud eller en stödperson.

I 6 kap.19a § *Kommunallagen (KL)*, regleras när en nämnd ska ha öppna respektive stängda dörrar.

I 5 kap. 39 § *KL* beskrivs ordföranden i kommunfullmäktiges roll och ansvar. *Lag 2010:294* om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden reglerar de säkerhetsrutiner som nämnder och utskott kan vidtaga.

I 13 § *polislagen* beskrivs ordningsvaktens befogenheter.

Aktuella rutiner

Det finns inga skriftliga rutiner eller riktlinjer avseende säkerhetsfrågor vare sig i socialnämnden eller i dess utskott. Här följer dock socialutskottets hävdvunna rutiner:

- Alla besök redovisas om möjligt i den kallelse som distribueras till utskottets ledamöter och tjänstemän ca två veckor innan sammanträdet.
- Besökare till utskottet utan överenskommen besökstid får företräde.
- Sammanträden där besök är inbokade förläggs i sammanträdesrum med två utgångar på entéplanet i kommunhuset.
- Besök bokas in tidigt på dagordningen.
- Besökare som på förhand bedöms som möjliga säkerhetsrisker eskorteras till sammanträdet av väktare. Väktaren kan vänta utanför sammanträdeslokalen eller i förekommande fall följa med in på sammanträdet.

Möjliga svagheter

Nuvarande rutiner i socialutskottet fungerar i normalfallen men det saknas idag rutiner för säkrare mottagande av tidsbokade besök, spontanbesök och okända följeslagare. Dessa rutiner förutsätter också att utskottets sekreterare och ordförande kan nå varandra relativt snabbt vid eventuella behov av om-disponering av dagordning och sammanträdeslokal.

Det finns naturligtvis en uppenbar risk att nödvändiga säkerhetsåtgärder åsidosätt därför att man är angelägen att nå en tillfällig snabb godtagbar lösning för alla parter.

I dag saknas också möjligheter för besökare att hänga av sig ytterkläder och ställa in väskor i något låsbart utrymme utanför sammanträdeslokalen.

Sammanträdena sker på tidig kvällstid. Detta kan i och för sig vara en svaghet då kommunhuset är dåligt bemannat under kvällstid.

Socialnämndens sammanträden sker då och då i lokaler utanför kommunhuset. Det kan vara svårt att vid dessa tillfällen få till en tillfredsställande säkerhetsnivå.

Möjliga åtgärder för ökat skydd och säkerhet

Möjligheterna att ordna säkerheten och skyddet vid socialnämndens/ utskottens sammanträden är naturligtvis begränsade bl.a. beroende på de få tillfällen då beslutsfattande kan äga rum i närvaro av allmänheten eller då besökare har företräde till utskotten. Det finns dock flera åtgärder som tillsammans eller var för sig skulle kunna höja säkerheten.

- Byggnadstekniska lösningar kan möjliggöra förbättringar av säkerheten främst för att minska risken att individer från allmänheten angriper deltagarna på sammanträdet. Byte till en säkrare befintlig lokal kan ha samma avsedda verkan.
- Ökad närvaro av ordningsvakter eller väktare vid sammanträden. Ordningsvakter har befogenhet att ingripa mot den som stör den allmänna ordningen dvs. att avvisa, avlägsna eller omhänderta en ordningsstörare. En ordningsvakt kan också utföra en manuell kroppsvisitation.
- Kameraövervakning räknas som ett sorts intrång i den personliga integriteten. Det krävs som regel tillstånd att få sätta upp en kamera. Länsstyrelsen kan bevilja tillstånd om intresset för sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse att inte bli övervakad. Kameraövervakning som säkerhetshöjande åtgärd förekommer inte vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting.

- Genom säkerhetskontroll med metalldetektor och eventuell påföljande kroppsvisitation och genomgång av t.ex. väskor och paket blir det möjligt att upptäcka och förhindra att dolda vapen och andra farliga föremål förs in till sammanträdet. Säkerhetskontroll är den åtgärd som, när byggnadstekniska hinder inte bedöms möjliga eller tillräckliga, är den bästa garanten för att individer från allmänheten inte ska kunna angripa mötesdeltagare med vapen och andra farliga föremål. Observera att det alltid, vid en säkerhetskontroll, måste finnas en välgrundad anledning att befara att ett allvarligt brott kan komma att begås vid sammanträdet.
- Man har rätt till företräde inför socialnämnden/utskottet om det inte finns särskilda skäl som talar emot det. Denna rättighet är mycket stark. I dag saknas möjlighet att på laglig grund hindra någon part att få företräde. Detta ställer stora krav på att tydliga direktiv lämnas i god tid till dem som söker företräde inför nämnd eller utskott.
- Personligt skydd såsom överfallslarm, polis eller ordningsvaktskydd, säkerhetsvästar, säkerhetsslipsar, snittskyddade långkalsonger och färgsprej går att anskaffa till hotade och utsatta personer.

De mer omfattande säkerhetsåtgärder som föreslås i flera av punkterna ovan kräver ytterligare diskussion och planering och kommer därför inte att tas med i förslaget till förändrade rutiner.

Omvärldsbevakning

Under sommaren 2008 riktade Finansdepartementet, som ett led i en utredning, en enkät till Sveriges alla kommuner och landsting med syfte att kartlägga behovet av och efterfrågan på säkerhetshöjande åtgärder vid offentliga sammanträden. Enkäten visade att det stora flertalet kommuner inte varit drabbade av hot eller ordningsstörningar men åtta kommuner och två landsting har dock drabbats av ordningsstörningar och hot där polis eller ordningsvakt behövt ingripa för att ordningsställa ordningen.

I dag intar 19 kommuner och tre landsting förhöjd beredskap vid alla sammanträden. Över hundratalet kommuner och landsting har önskemål om att få tillämpa säkerhetshöjande åtgärder vid offentliga sammanträden. Offentliga sammanträden har dock hittills varit förskonade från våld.

Internbevakning

En kommande förändring av kommunhusets rutiner avseende service och bemötande till besökare innebär att samtliga besökare tas emot och hämtas vid receptionen på entréplanet. Tillträde till trapphuset och våningsplanen kommer att kräva passerkort. Det är i nuläget svårt att överblicka de konsekvenser dessa förändringar kommer att medföra för socialnämndens skydds- och säkerhetsplanering. Det är därför nödvändigt med en säkerhetsöversyn av, framför allt, kommunhusets entréplan.

Slutsatser och förslag på riktlinjer

Socialnämnden kan med relativt enkla och omedelbara åtgärder förbättra säkerheten vid framför allt utskottens sammanträden. Följande förslag på riktlinjer bör kunna genomföras ganska omgående.

1. De som har rätt att närvara vid nämndens/utskottens sammanträde ska redan vid kommunikeringen av utredningsmaterialet informeras om att alla besök måste bokas senast två veckor innan sammanträdet. Detta gäller också ombud och stödpersoner.
2. Oplanerade besök bör inte få företräde i all hast. Nödvändig tid måste tas i anspråk för en skyndsam säkerhetskontroll och eventuell omdisponering av sammanträdeslokal och dagordning.
3. Nämndens/utskottens sammanträden ska vid besök äga rum på entréplanet i kommunhuset i därtill avsedda lokaler.
4. Ordningsvakt eller väktare ska vara närvarande vid besök till utskotten och vid nämndens sammanträde om behov av detta finns.
5. Socialnämndens och utskottens sammanträden får enbart äga rum i lokaler där säkerheten är granskad och godkänd av säkerhetsansvarig tjänsteman.